

Explaining the pattern of audit report on investor behavior with emphasis on behavioral biases

Fatemeh Safari¹, Fereidoon Rahnama², Ghodrat Allah Talebnia³

Received: 2023/09/29

Approved: 2023/12/18

Research Paper

Abstract:

The audit report is the product of audit work and the chain of communication between auditors and users. If the auditor's report is not able to present the audit results, in fact the audit objectives have not been achieved and therefore the audit will lack any added economic value. Therefore, investors need reliable information in order to make optimal economic decisions. If audit reports have informational content, they can influence the behavior of investors, especially potential and actual investors, and cause market reaction. The purpose of this research is to explain the pattern of audit reports on investor behavior with an emphasis on behavioral biases. This study was conducted on 220 experts and investment managers and ordinary investors and auditors who were randomly selected in 1401. To analyze the data and test the research hypotheses, the structural equation model was used with the help of Smart-PLS software. The results of the research hypotheses test show that the type of audit report has a significant effect on rational behavior. Cognitive bias has a mediating/moderating role in influencing the type of audit report on intuitive decision-making and reactive behavior. The reliability control variable has a significant effect on mass behavior, intuitive decision-making and reactive behavior.

Key Words: audit, investor behavior, information reporting

 [10.22034/JPAR.2023.2012577.1225](https://doi.org/10.22034/JPAR.2023.2012577.1225)

1. Department of Accounting, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. safari13610225@gmail.com

2. Department of Accounting, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author) roodposhti.rahnama@gmail.com

3. Department of Accounting, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. gh_talebnia@yahoo.com

<http://article.iacpa.ir>

تبیین الگوی گزارش حسابرسی بر رفتار سرمایه گذار با تأکید بر سوگیری های رفتاری

فاطمه صفری^۱، فریدون رهنمای رودپشتی^۲، قدرت اله طالب نیا^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۲۷

مقاله‌ی پژوهشی

چکیده:

گزارش حسابرسی به عنوان محصول کار حسابرسی و زنجیره ارتباط بین حسابرسان و استفاده‌کنندگان است. اگر گزارش حسابرس توان ارائه نتایج حسابرسی را نداشته باشد، در حقیقت اهداف حسابرسی تحقق نیافته و بنابراین حسابرسی فاقد هرگونه ارزش افزوده اقتصادی خواهد بود. بنابراین سرمایه‌گذاران به منظور اتخاذ تصمیم‌های بهینه اقتصادی نیازمند اطلاعات قابل اتکا در تصمیم‌گیری هستند. چنانچه گزارش‌های حسابرسی دارای محتوای اطلاعاتی باشند، می‌توانند بر رفتار سرمایه‌گذاران به ویژه سرمایه‌گذاران بالقوه و بالفعل تأثیر گذاشته و باعث واکنش بازار شوند. هدف این پژوهش بررسی تأثیر گزارش حسابرسی بر رفتار سرمایه‌گذار با نقش میانجی سوگیری‌های رفتاری است. این مطالعه بر روی ۲۲۰ نفر از کارشناسان و مدیران سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاران عادی و حسابرسان که در سال ۱۴۰۱ به طور تصادفی انتخاب شدند، انجام گرفت. برای تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌های پژوهش، مدل معادلات ساختاری با کمک نرم‌افزار اسمارت پی ال اس به کار گرفته شد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد که نوع گزارش حسابرسی بر رفتار منطقی تأثیر معناداری دارد. سوگیری شناختی نقش میانجی / تعدیلگر در تأثیرگذاری نوع گزارش حسابرسی در تصمیم‌گیری شهودی و رفتار واکنشی دارد. متغیر کنترلی اطمینان‌پذیری بر رفتار توده وار، تصمیم‌گیری شهودی و رفتار واکنشی تأثیر معناداری دارد.

واژه‌های کلیدی: حسابرسی، رفتار سرمایه‌گذاران، گزارشگری اطلاعات

10.22034/JPAR.2023.2012577.1225

safari13610225@gmail.com

۱. دانشجوی دکتری حسابداری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

roodposhti.rahnama@gmail.com

۲. استاد گروه حسابداری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

gh_talebniya@yahoo.com

۳. دانشیار گروه حسابداری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

http://article.iacpa.ir

۱- مقدمه

اهمیت شفافیت گزارشگری مالی مسأله‌ای است که قریب به اتفاق صاحب نظران و اعضای حرفه به آن اذعان دارند، زیرا سهام داران و اعتباردهندگان تصمیمات با اهمیت سرمایه‌گذاری خود را بر مبنای اطلاعات مالی بنا می‌نهند (طالب نیا و همکاران، ۱۳۹۰). آن‌ها خواستار اطلاعاتی شفاف و مطمئن درباره عملکرد هستند. شفافیت در ارائه اطلاعات مانند عدم تحریف عمدی اطلاعات، پنهان نکردن اطلاعات و الزام به افشای کلیه اطلاعات مربوط در فرآیند تصمیم‌گیری می‌تواند تا حدی عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش دهد (تجویدی، ۱۳۸۷). حاصل چنین وضعیتی می‌تواند تصمیم‌گیری صحیح‌تر، آگاهانه‌تر و با ریسک کمتر را به دنبال داشته باشد (حقیقت و علوی، ۱۳۹۲). بنابراین شفافیت در گزارشگری مالی یکی از مهم‌ترین عواملی است که موجب جذابیت شرکت از دیدگاه سرمایه‌گذاران می‌شود و می‌تواند اعتماد جامعه سرمایه‌گذاران را افزایش دهد (یوسفی اصل و همکاران، ۱۳۹۳). حسابر فردی آگاه و دارای صلاحیت علمی، تخصصی و حرفه‌ای است، فلذا گزارش وی نیز حاوی مطالب مفید و سودمندی برای استفاده کنندگان است و انتظار می‌رود که فعالیت حسابر به استفاده کننده در مورد ارزیابی کیفیت اطلاعات دریافت شده کمک کرده و در نهایت بر تصمیم‌گیری استفاده کنندگان در تخصیص بهینه منابع اقتصادی در بخش‌های مختلف تأثیرگذار باشد (عظیمی و فروزنده، ۱۳۸۹). هدف اصلی پژوهش بررسی تأثیر گزارش حسابرسی بر رفتار سرمایه‌گذار با نقش میانجی سوگیری‌های رفتاری است. آن چه که در این جا ایجاد مسأله می‌کند این است که آیا گزارش حسابر در ایران بر تصمیمات، رفتار و قضاوت سرمایه‌گذاران بازار سرمایه مؤثر است؟ با توجه به هزینه‌های بالایی که واحد تجاری جهت اعتباردهی به اطلاعات و صورت‌های مالی ارائه شده متحمل می‌شود، آیا واحد تجاری بازخورد لازم را از این اعتباردهی به اطلاعات دریافت می‌نماید؟ و این هزینه برای شرکت ارزش آفرینی لازم را به دنبال دارد؟ در کل این که آیا وضعیت و کیفیت گزارش حسابر برای سرمایه‌گذاران بازار سرمایه اهمیت دارد؟ بررسی جایگاه گزارش حسابر در تصمیم‌ها، رفتارها و قضاوت سرمایه‌گذاران به بهبود جنبه‌های اعتباردهی گزارش‌های مالی و اطلاعات ارائه شده توسط شرکت، برای استفاده سرمایه‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان عرصه‌های مختلف تجاری و بعضاً کلان اقتصادی کمک شایانی می‌کند.

۲- مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

بورس و اوراق بهادار به تجمیع سرمایه‌های خرد و کلان کمک می‌کند و یکی از نهادهایی است که بیشترین مخاطبان گزارش‌های حسابرسی را در خود جای داده است. توجه به این مسأله که سرمایه‌گذاران به چه میزان از گزارش‌های حسابرسی استفاده می‌کنند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است زیرا نشان می‌دهد که آیا گزارش حسابرسی نیازهای این گروه از ذی‌نفعان را پاسخ می‌دهد و اطلاعات مفید و قابل فهمی را در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد یا نه؟ (حاجیه‌ها و ابراهیمی، ۱۳۹۵). گزارش حسابرسی ابزاری سودمند برای ارزیابی قابل اتکا بودن اطلاعات مالی

ارایه شده واحدهای انتفاعی است و معمولاً حاوی اطلاعات بیشتری در مورد گزارش‌های مالی ارایه شده می‌باشد (اوریلی، ۲۰۱۰). استفاده از گزارش حسابرسی به سرمایه‌گذاران می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های بهتر کمک کند تا با استفاده از اطلاعات قابل اتکاتر، با انتخاب صحیح تر منافع بیشتری کسب کنند و سرمایه‌ها از بازارهای موازی به سمت بورس هدایت شود (پی وهامیل، ۲۰۱۳). لازم به ذکر است که یک موسسه حسابرسی در قالب ساختار سازمانی زمانی گزارش‌شدهای با کیفیت ارایه خواهد کرد که براساس ویژگیهای روانشناختی و داشتن رفتار کارآفرینانه قابلیت الزم برای ایجاد یک تعامل بلندمدت بین حسابرسان با دیگران را ایجاد نماید. در واقع می‌تواند موجب دستیابی یک مزیت رقابتی پایدار در محیط دایما در حال تغییر باشد (پوربهرامی، ۱۴۰۲). توجه به کیفیت اطلاعات ارایه شده از طرف تهیه‌کنندگان اطلاعات صورت‌های مالی در شرکت‌ها و واحدهای انتفاعی و نیاز به ارایه اطلاعاتی با کیفیت از طرف تهیه‌کنندگان از نیازهای اساسی کلیه استفاده‌کنندگان (ذی نفعان یا سرمایه‌گذاران) صورت‌های مالی است. به طوری که این اطلاعات در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی افراد تأثیر به‌سزایی دارد. بنابراین ارایه اطلاعات با کیفیت باعث اتخاذ تصمیمات درست اقتصادی خواهد شد. در این میان حسابرسی صورت‌های مالی از ابزارهایی است که برای بررسی وضعیت ارایه و کیفیت اطلاعات موجود صورت‌های مالی بسیار مفید است. نتایج کار حسابرسی به صورت یک گزارش برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی ارایه می‌شود، سرمایه‌گذاران در بورس و اوراق بهادار یکی از این گروه استفاده‌کنندگان هستند که بنا بر نیاز خود برای اتخاذ تصمیم‌های سرمایه‌گذاری و کسب بازده از این گزارش‌ها استفاده می‌کنند (طاهناکیس و ساماریناس، ۲۰۱۶). در حالت کلی مسیولیت پذیری حسابرسان سبب رشد اثربخشی و صرفه اقتصادی حسابرسی‌ها گردیده و در فراهم آوردن خدمات عمومی با کیفیت به حسابرس کمک می‌کند (میرباقری و همکاران، ۱۴۰۲).

دکاروالیو و همکاران (۲۰۲۳) به بررسی ارزش اطلاعاتی موجود در انواع مختلف اظهارنظرهای حسابرسان: شواهدی از پرتغال پرداختند. این مقاله انواع متمایز نظرات اصلاح شده حسابرس و عدم انطباق با تأییدیه قانونی حساب‌ها را بررسی می‌کند تا ارزیابی کند که آیا آنها محتوای اطلاعاتی مرتبط متفاوتی را در مورد خطر ورشکستگی‌های قریب الوقوع ارائه می‌دهند یا خیر. این مطالعه همچنین به اثرات سیگنال‌دهی زمانی که شرکت‌ها از تعهدات افشا پیروی نمی‌کنند می‌پردازد. با کنترل طبقه‌بندی ریسک پیشین، متوجه می‌شویم که انواع نظرات متمایز تأثیرات حاشیه‌ای متفاوتی دارند، با سلب مسیولیت از اظهار نظر نشان‌دهنده بالاترین سطح ریسک، و به دنبال آن عدم انطباق با تأییدیه قانونی حساب‌ها و صدور موارد منفی حسابرس است. نظر. زمانی که تأکیدات و ذخایر توسط یک حسابرس بزرگ ۴ صادر می‌شود، احتمال شکست یک شرکت به طور قابل توجهی بیشتر است. این یافته‌ها بر اساس شواهد ۳۶۵۰۹ شرکت در پرتغال است، کشوری که با تعداد نسبتاً بالایی از شرکت‌های حسابرسی شده کوچک و فقدان نظارت مستقل حسابرسان مشخص می‌شود، که آن را به یک محیط مناسب برای تحلیل تبدیل می‌کند. یولتانی و همکاران (۲۰۲۳) به بررسی تأثیر تعهد حرفه‌ای، تعهد به اخلاقیات، منبع کنترل درونی و هوش هیجانی بر توانایی کشف تقلب

از طریق رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی پرداختند. برای تجزیه تحلیل، از حسابرس داخلی در واحد کنترل داخلی در مرکز آموزش عالی دینی اسلامی دولتی در اندونزی استفاده شد. برای پردازش داده‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری مبتنی بر کوواریانس با استفاده از نرم‌افزار لیزرل و آزمون سوئیل برای تأیید اثرات مستقیم و غیرمستقیم استفاده شد. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که تعهد حرفه‌ای و هوش هیجانی تأثیر مثبتی بر توانایی تشخیص تقلب دارند. تعهد به اخلاقیات و هوش هیجانی بر رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی اثر منفی دارد. علاوه بر این، این مطالعه همچنین نشان می‌دهد که تعهد به اخلاقیات و هوش هیجانی به طور غیر مستقیم بر توانایی کشف تقلب از طریق رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی تأثیر می‌گذارد. تانناوی و موسا (۲۰۲۳) تأثیر ارتباطات سیاسی بر تصمیمات انتخاب حسابرس شرکتها و نظرات حسابرسی: شواهدی از مصر را بررسی کردند. نتایج نشان می‌دهد که انتخاب حسابرس و نظر حسابرسی شرکتها به شدت تحت تأثیر رایانه‌های شخصی شرکتها است. شرکت‌های دارای رایانه شخصی از طریق هیئت مدیره و سهامداران عمده، ۴ شرکت حسابرسی بزرگ را برای افزایش مشروعیت شرکت استخدام می‌کنند. با این حال، شرکت‌های مرتبط با دولت معمولاً ۴ شرکت حسابرسی غیر بزرگ را برای جلوگیری از افزایش شفافیت و پنهان کردن فعالیت‌های نادرست، از جمله تونل‌زنی و رانت‌جویی، حفظ می‌کنند. علاوه بر این، نتایج نشان می‌دهد که شرکت‌های دارای رایانه شخصی از طریق هیئت مدیره یا سهامداران عمده احتمال بیشتری برای دریافت نظرات حسابرسی مطلوب دارند، در حالی که شرکت‌های دولتی احتمال کمتری برای دریافت چنین نظراتی دارند.

افخمی و فاضلی (۱۴۰۳) در پژوهشی به بررسی تأثیر افشای مسایل عمده حسابرسی در گزارش حسابرس مستقل بر حق‌الزحمه حسابرسی و تأخیر در صدور گزارش حسابرس پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد که گنجاندن مسائل عمده حسابرسی در گزارش‌های حسابرس مستقل منجر به تأخیر در صدور گزارش حسابرسی می‌شود. همچنین ما شواهدی مبنی بر وجود رابطه مثبت معنادار بین مسائل عمده حسابرسی و هزینه‌های حسابرسی ارائه می‌دهد. یافته‌های ما به تدوین‌کنندگان قوانین و مقررات و ناظران برای درک بهتر عواقب استانداردهای حسابرسی جدید کمک می‌کند. عباس زاده و همکاران (۱۴۰۲) اقدام به شناسایی عوامل موثر بر حسابرسی اخلاق با استفاده از روش داده بنیاد کردند. در این تحقیق از روش تحقیق داده بنیاد استفاده شده و مطالعه میدانی با استفاده از نظریه مبنایی به اکتشاف می‌پردازد. برای بررسی این هدف، با روش کیفی از خبرگان بخش حسابرسی به تعداد ۲۳ نفر به روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب و با مصاحبه عمیق به جمع‌آوری اطلاعات پرداخته شد. برای تجزیه و تحلیل، روش گردنند تئوری مورد استفاده قرار گرفت. در مرحله اولیه ۷۷ کد شناسایی شد و در ادامه مراحل، پس از اعمال تغییرات ۲۰ مفهوم در پنج مولفه اعتقادی و اخلاقی، مولفه حسابرس، ضوابط و قوانین، مولفه سازمانی و مولفه فرا سازمانی دسته بندی شد. بنی مهد و همکاران (۱۴۰۲) رابطه میان خرید اظهار نظر حسابرس و تغییر شریک حسابرسی را بررسی کردند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که تمایل مدیریت (صاحبکار) به خرید اظهار نظر حسابرس مقبول حسابرسی با تغییر شریک

حسابرسی رابطه مثبت و معناداری دارد. و با افزایش خرید اظهار نظر حسابرس مقبول حسابرسی، تغییر شریک حسابرسی، نیز افزایش می‌یابد. ولی زاده لاریجانی و حسنی (۱۴۰۲) ارتباط چرخش مدیر حسابرسی داخلی؛ کیفیت گزارشگری مالی و زمان رسیدگی حسابرس مستقل را بررسی کردند. یافته‌ها نشان داد بین چرخش مدیر واحد حسابرسی داخلی با کیفیت گزارشگری مالی و نیز تاخیر در زمان صدور گزارش حسابرس مستقل به ترتیب روابط مثبت و منفی معناداری وجود دارد.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول) گزارش حسابرسی بر رفتار سرمایه‌گذار تأثیر دارد.
فرضیه دوم) سوگیری شناختی بر رفتار سرمایه‌گذار تأثیر دارد.
فرضیه سوم) سوگیری احساسی بر رفتار سرمایه‌گذار تأثیر دارد.
فرضیه چهارم) گزارش حسابرسی از طریق سوگیری شناختی بر رفتار سرمایه‌گذار تأثیر دارد.
فرضیه پنجم) گزارش حسابرسی از طریق سوگیری احساسی بر رفتار سرمایه‌گذار تأثیر دارد.

۳- روش شناسی پژوهش

این پژوهش با توجه به ماهیت از نوع پژوهش‌های کاربردی به شمار می‌رود چرا که هدف آن توسعه دانش و آگاهی در زمینه پژوهش‌های رفتاری در حرفه سرمایه‌گذاری و مالی است. همچنین از نظر روش، این پژوهش در زمره پژوهش‌های توصیفی - پیمایشی است. چارچوب نظری و پیشینه پژوهش از راه استقرایی و گردآوری داده‌ها و نتیجه نهایی برای آزمون تأیید یا رد فرضیه‌ها، از طریق پرسش‌نامه انجام می‌شود. از آنجایی که این پژوهش در یک محیط واقعی یعنی شرکت‌های سرمایه‌گذاری و کارگزاری‌های بورس اوراق بهادار (مدیران و کارشناسان سرمایه‌گذاری) و سرمایه‌گذاران عادی انجام خواهد شد، جزء پژوهش‌های میدانی به شمار می‌رود. در این پژوهش برای تحلیل داده‌ها از مدل روابط ساختاری خطی - اسمارت پی ال اس استفاده گردید. معادلات ساختاری امکان انتخاب دل‌خواهی متغیرهای مشاهده‌پذیر که در واقع اجزای تشکیل دهنده متغیرهای نهفته می‌باشند را محدود می‌کند. در واقع معادلات ساختاری به بررسی میزان اعتبار متغیرهای انتخاب شده می‌پردازد. تکنیک معادلات ساختاری آمیزه دو تحلیل است: الف- مدل اندازه‌گیری؛ ب- مدل تابع ساختاری.

متغیرهای پژوهش

در این پژوهش متغیرها به شرح زیر هستند:
رفتار سرمایه‌گذاران در این پژوهش متغیر وابسته است. در فرآیند سرمایه‌گذاری به چگونگی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذار در اوراق بهادار قابل معامله و میزان سرمایه‌گذاری در هر کدام از انواع اوراق و زمان انجام سرمایه‌گذاری پرداخته می‌شود. موریس کندال طی بررسی‌هایی که در دهه ۱۹۵۰ انجام داد، می‌کوشید به قاعده‌ای دست پیدا کند که امکان پیش‌بینی قیمت‌های سهام

وجود داشته باشد، اما نتیجه پژوهش او این بود که قیمت‌های سهام به صورت تصادفی افزایش یا کاهش می‌یابند. او و سایر اقتصاددانان آن زمان این نتیجه را به نبود عقلانیت در بازار سهام تعبیر کردند و به آن صفت رفتار غیرمنظم یا روح حیوانی دادند، اما پس از مدتی اقتصاد دانان همین رفتار را ناشی از عقلانیت بازار دانسته و بحث نظریه بازار کارا را مطرح کردند. فریدمن بحث رفتار عقلایی بازارها را مطرح و بیان کرد که سرمایه‌گذاران منطقی و عقلایی هر نوع رفتار غیر عقلایی سرمایه‌گذاران را خنثی می‌کنند. بازار کارای فاما (۱۹۷۰)، نظریه مدرن پرتفولیوی مارکوویتز (۱۹۵۲)، مدل قیمت گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای شارپ (۱۹۶۴)، نظریه قیمت‌گذاری آربیتراژ راس (۱۹۷۶)، نظریه ارزش فعلی خالص هیرشیفر (۱۹۶۴)، نظریه ارزش گذاری اختیار معامله بلک و شولز (۱۹۷۳)، نظریه مطلوبیت انتظاری نیومن و مورگستن (۱۹۴۴) و... همگی نظریه‌های مهمی هستند که بر مبنای منطقی بودن رفتارهای سرمایه‌گذاران ارائه شده‌اند. مبنای نظریه رفتار منطقی بازارهای سهام عدم فرصت آربیتراژ و رفتار عقلایی عوامل اقتصادی بود. در این تحقیق رفتار سرمایه‌گذار شامل ۴ مولفه رفتار منطقی، رفتار توده وار، تصمیم‌گیری شهودی و رفتار واکنشی می‌باشد که با استفاده از پرسشنامه ۱۹ سوالی و کیلی فرد و همکاران (۱۳۹۲) سنجیده می‌شود و نمره پرسش‌ها بر اساس طیف لیکرت از این پرسشنامه ارایه می‌شود.

نوع گزارش حسابرسی متغیر مستقل پژوهش است. برای عملیاتی کردن گزارش حسابرسی را به دو قسمت مقبول و مشروط طبقه بندی کردیم. گزارش مشروط هم شامل بندهای مختلف مانند ذخیره کاهش ارزش، پاسخ تأییدیه، ماده ۱۴۱ قانون تجارت و ... است که به صورت طیف لیکرت تنظیم گردید.

متغیرهای کنترلی

اطمینان‌پذیری: اطمینان به صورت تعامل تأثیرگذاری بر نگرش‌ها، باورها و سایر رفتارها تعریف می‌شود. اطمینان‌پذیری بر نحوه واکنش شخص به پیام‌هایی که برای تغییر نگرش‌ها یا رفتارهایش در نظر گرفته شده‌اند، تأثیر می‌گذارد. هر چه شخص اطمینان‌پذیرتر باشد، ارتباط قانع‌کننده آسان‌تر می‌تواند باورها و رفتارهای شخص را تغییر دهد. افراد دارای اطمینان‌پذیری بالا عموماً نیاز کم‌تری به شناخت و تفکر انتقادی دارند.

اطمینان‌پذیری با استفاده از الگوی ۱۴ موردی شامل استدلال‌ها، توصیه‌ها، دیدگاه‌ها، ایده‌ها، مطالعات، مشورت با خبرگان به صورت طیف پنج گزینه‌ای اصلاً یا خیلی جزئی تا خیلی زیاد از مقیاس چند بعدی IOWA پیشنهادی توسط کوتو و همکاران (۲۰۰۴) اندازه‌گیری می‌شود.

اصول گزارش‌گری: هدف کلی گزارش‌گری مالی فراهم نمودن اطلاعاتی است که آثار مالی معاملات، عملیات و رویدادهای مالی موثر بر وضعیت مالی و نتایج عملیات یک واحد انتفاعی را بیان و از این طریق سرمایه‌گذاران، اعطاکندگان تسهیلات مالی و سایر استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی را در قضاوت و تصمیم‌گیری نسبت به امور یک واحد انتفاعی یاری دهد. این هدف کلی به اهداف مشخصی که دست‌یابی به هر یک از آنها مستلزم فراهم آوردن اطلاعاتی معین

است به شرح زیر تقسیم می‌شود:

- فرآهم آوردن اطلاعات لازم برای ارزیابی وضعیت مالی و بنیه اقتصادی
- فرآهم آوردن اطلاعات لازم برای ارزیابی عملکرد و توان سودآوری
- فرآهم آوردن اطلاعات لازم برای ارزیابی چگونگی تأمین و مصرف وجوه نقد
- فرآهم آوردن اطلاعات لازم برای ارزیابی چگونگی ایفای مسئولیت مباشرت مدیریت و انجام تکالیف قانونی

• فرآهم آوردن اطلاعات مکمل برای درک بهتر اطلاعات مالی ارائه شده و پیش‌بینی وضعیت آتی

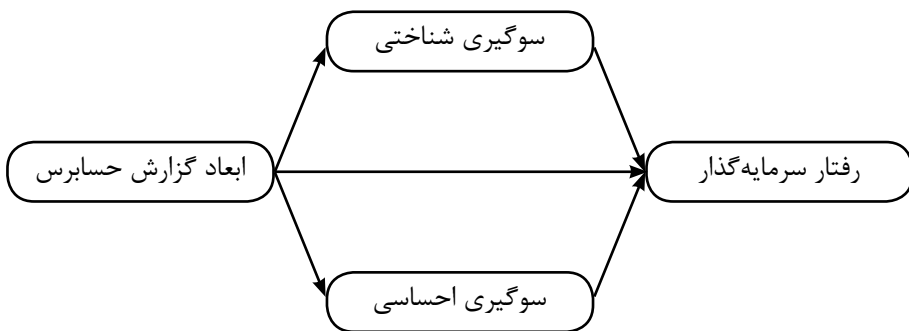
• اصول گزارش‌گری مالی با استفاده از الگوی در قالب ۴ سؤال شامل به موقع بودن، دقیق بودن، صحت و شفافیت به صورت طیف پنج‌گزینه‌ای از کاملاً بی‌اهمیت تا کاملاً با اهمیت برگرفته از پژوهش هنری و پیت‌چه‌وا (۲۰۱۸) استفاده گردید.

متغیر میانجی

سوگیری‌های رفتاری: در مالیه رفتاری، ویژگی‌های رفتاری که بر فرآیند تصمیم‌گیری‌های افراد موثرند مورد مطالعه قرار می‌گیرند. این ویژگی‌ها «تورش‌های رفتاری» نامیده می‌شوند.

پرسشنامه سوگیری‌های رفتاری شامل ۲۳ سؤال می‌باشد. سؤال‌های این پرسش‌نامه بر اساس معیارهایی که هر یک از این سوگیری‌های رفتاری شناختی شامل فراعتمادی، نماگری، سازگارگرایی، اتکا و تعدیل، خوداسنادی، آشناگرایی، رویدادگرایی، توان‌پنداری، دیرپذیری، ابهام‌گریزی، حساب‌انگاری، باورگرایی، شکل‌گرایی و سوگیری‌های رفتاری احساسی شامل کوتاه‌نگری، داشته‌بیش‌نگری، تازه‌گرایی، بهینه‌بینی، زیان‌گریزی، دگرگون‌گریزی، پشیمان‌گریزی به صورت طیف پنج‌گزینه‌ای اصلاً یا خیلی جزیی تا خیلی زیاد طراحی شده است.

با توجه به مباحث مطروحه مدل مفهومی پژوهش به شرح زیر است (دکاروالیو و همکاران، ۲۰۲۳):

۴- یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از آزمون‌های آماری پژوهش به شرح زیر ارائه می‌شود:

آمار توصیفی

توصیف آماری پاسخ دهندگان به شرح زیر است:

جدول ۱. توصیف آماری پاسخ دهندگان

گزینه	فراوانی پاسخ	درصد پاسخ
جنسیت		
مرد	۱۳۵	۶۱/۴ درصد
زن	۸۵	۳۸/۶ درصد
مدرک تحصیلی		
کاردانی	۱۰	۴/۶ درصد
کارشناسی	۷۴	۳۳/۴ درصد
کارشناسی ارشد	۸۷	۳۹/۵ درصد
دکتری	۴۹	۲۲/۵ درصد
رشته تخصصی		
حسابداری، مالی، مدیریت و اقتصاد	۲۰۵	۹۳/۲ درصد
سایر رشته‌ها	۱۵	۶/۸ درصد
سابقه کاری		
بین ۱۰ تا ۱۵ سال	۷۷	۳۵ درصد
بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۶۴	۲۹/۱ درصد
بین ۲۰ تا ۲۵ سال	۵۶	۲۵/۵ درصد
بیشتر از ۲۵ سال	۵	۱۰/۴ درصد
جمع	۲۲۰	۱۰۰ درصد

پایایی ترکیبی

یافته‌های حاصل از آزمون پایایی ترکیبی (Composite Reliability) سازه‌های پژوهش به شرح زیر است:

جدول ۲. یافته‌های حاصل از آزمون پایایی ترکیبی

ردیف	نام متغیر	مقدار پایایی ترکیبی
۱	رفتار سرمایه‌گذاران (رفتار منطقی)	۰/۸۲۱
۲	رفتار سرمایه‌گذاران (رفتار توده وار)	۰/۸۲۰
۳	رفتار سرمایه‌گذاران (تصمیم‌گیری شهودی)	۰/۸۰۸
۴	رفتار سرمایه‌گذاران (رفتار واکنشی)	۰/۷۸۱
۵	نوع گزارش حسابرسی	۰/۸۷۱
۶	اطمینان‌پذیری	۰/۸۲۱
۷	اصول گزارشگری مالی	۰/۸۶۴
۸	سوگیری‌های شناختی	۰/۸۸۹
۹	سوگیری‌های احساسی	۰/۸۱۶

با توجه به مقادیر گزارش شده برای هر یک از ابعاد یا سازه‌های پژوهش و با عنایت بر این که مقادیر ارایه شده بیشتر از ۰/۷ است، پایایی ترکیبی هر یک از ابعاد یا سازه‌های پژوهش تأیید می‌شود.

آزمون بررسی کیفیت ابزارهای اندازه‌گیری

یکی از شاخص‌های برازش مدل ساختاری، شاخص (Q^2) است. این معیار که توسط استون و گیسر (۱۹۷۵) معرفی شد، قدرت پیش‌بینی مدل در سازه‌های درون‌زا را مشخص می‌کند. به اعتقاد آن‌ها مدل‌هایی که دارای برازش ساختاری قابل قبول هستند، باید قابلیت پیش‌بینی متغیرهای درون‌زای مدل را داشته باشند. بدین معنی که اگر در یک مدل، روابط بین سازه‌ها به درستی تعریف شده باشند، سازه‌ها تأثیر کافی بر یکدیگر گذاشته و از این راه فرضیه‌ها به درستی تأیید شوند. هنسلر و همکاران (۲۰۰۹) سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵، ۰/۳۵ را به عنوان قدرت پیش‌بینی کم، متوسط و قوی تعیین نموده‌اند.

یافته‌های حاصل از آزمون بررسی کیفیت ابزارهای اندازه‌گیری به شرح زیر ارایه می‌شود:

جدول ۳. یافته‌های حاصل از آزمون بررسی کیفیت ابزارهای اندازه‌گیری

ردیف	نام متغیر	شاخص اعتبار اشتراک (1-SSE/SSO)
۱	رفتار سرمایه‌گذاران (رفتار منطقی)	۰/۷۶۰
۲	رفتار سرمایه‌گذاران (رفتار توده وار)	۰/۷۳۰
۳	رفتار سرمایه‌گذاران (تصمیم‌گیری شهودی)	۰/۷۱۱
۴	رفتار سرمایه‌گذاران (رفتار واکنشی)	۰/۷۹۳
۵	نوع گزارش حسابرسی	۰/۸۳۲
۶	اطمینان‌پذیری	۰/۸۱۷
۷	اصول گزارشگری مالی	۰/۷۹۳
۸	سوگیری‌های شناختی	۰/۸۷۹
	سوگیری‌های احساسی	۰/۷۴۹

با توجه به این که شاخص واریانس اعتبار کیفیت برای ابعاد / سازه‌های گزارش شده مثبت هستند بنابراین مدل اندازه‌گیری از کیفیت مناسب برخوردار است.

آزمون فرضیه‌های پژوهش

یافته‌های حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر است:

جدول ۴. یافته‌های حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش

نتیجه	سطح معنی‌داری	آماره تی	انحراف استاندارد	نام متغیر و مسیر تحلیل
رد فرض H _۱	۰/۰۱۸	۲/۳۸۰	۰/۱۰۰	نوع گزارش حسابرسی ← رفتار منطقی
تأیید فرض H _۱	۰/۵۲۹	۰/۶۲۹	۰/۰۶۶	نوع گزارش حسابرسی ← رفتار توده وار
تأیید فرض H _۱	۰/۰۹۵	۱/۶۷۱	۰/۰۸۶	نوع گزارش حسابرسی ← تصمیم‌گیری شهودی
تأیید فرض H _۱	۰/۸۱۰	۰/۲۴۱	۰/۰۸۲	نوع گزارش حسابرسی ← رفتار واکنشی
تأیید فرض H _۱	۰/۸۹۸	۰/۱۲۹	۰/۰۹۲	اطمینان پذیری ← رفتار منطقی
رد فرض H _۱	۰/۰۰۰	۱۰/۳۱۰	۰/۰۵۷	اطمینان پذیری ← رفتار توده وار
رد فرض H _۱	۰/۰۰۹	۲/۶۱۰	۰/۰۸۹	اطمینان پذیری ← تصمیم‌گیری شهودی
رد فرض H _۱	۰/۰۰۰	۴/۸۵۷	۰/۰۷۳	اطمینان پذیری ← رفتار واکنشی
رد فرض H _۱	۰/۰۰۰	۳/۶۷۹	۰/۰۸۱	اصول گزارشگری مالی ← رفتار منطقی
رد فرض H _۱	۰/۰۰۲	۳/۱۵۳	۰/۰۶۲	اصول گزارشگری مالی ← رفتار توده وار
تأیید فرض H _۱	۰/۷۷۷	۰/۲۸۳	۰/۰۶۱	اصول گزارشگری مالی ← تصمیم‌گیری شهودی
تأیید فرض H _۱	۰/۵۲۹	۰/۶۳۱	۰/۰۵۷	اصول گزارشگری مالی ← رفتار واکنشی
تأیید فرض H _۱	۰/۹۲۳	۰/۰۹۷	۰/۱۰۳	سوگیری شناختی ← رفتار منطقی
تأیید فرض H _۱	۰/۲۳۱	۱/۲۰۰	۰/۰۸۸	سوگیری شناختی ← رفتار توده وار
رد فرض H _۱	۰/۰۰۱	۳/۲۲۵	۰/۱۰۱	سوگیری شناختی ← تصمیم‌گیری شهودی
رد فرض H _۱	۰/۰۰۴	۲/۸۵۷	۰/۰۹۴	سوگیری شناختی ← رفتار واکنشی
تأیید فرض H _۱	۰/۸۵۳	۰/۱۸۵	۰/۱۰۰	سوگیری احساسی ← رفتار منطقی
تأیید فرض H _۱	۰/۲۷۲	۱/۰۹۹	۰/۰۸۱	سوگیری احساسی ← رفتار توده وار
تأیید فرض H _۱	۰/۵۱۴	۰/۶۵۲	۰/۰۹۸	سوگیری احساسی ← تصمیم‌گیری شهودی
تأیید فرض H _۱	۰/۱۱۵	۱/۵۸۰	۰/۰۶۸	سوگیری احساسی ← رفتار واکنشی

نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد که نوع گزارش حسابرسی بر رفتار منطقی تأثیر معناداری دارد. سوگیری شناختی نقش میانجی / تعدیلگر در تأثیرگذاری نوع گزارش حسابرسی در تصمیم‌گیری شهودی و رفتار واکنشی دارد. متغیر کنترلی اطمینان پذیری بر رفتار توده وار، تصمیم‌گیری شهودی و رفتار واکنشی تأثیر معناداری دارد. همچنین متغیر کنترلی اصول گزارشگری مالی بر رفتار منطقی و رفتار توده وار تأثیر معناداری دارد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

از آنجا که گزارش حسابرسان در فرایند تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی به‌عنوان یکی از ابزارهای سودمند در نظر گرفته می‌شود؛ آگاهی از قابل‌اعتماد بودن اطلاعات مالی به دلایل مختلفی مانند تضاد منافع، پیچیدگی رویدادهای اقتصادی و ... از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و اینکه عملکرد مدیران می‌تواند، دیدگاه حسابرسان را تحت تأثیر قرار دهد و بر نوع گزارش حسابرسان

تأثیر گذارد (والکر، ۲۰۰۳). محصول نهایی و اصلی فرآیند حسابرسی اظهار نظر حسابرس می‌باشد که در قالب گزارش حسابرسی بیان می‌شود. مؤسسات حسابرسی بزرگ‌تر در مقایسه با مؤسسات حسابرسی کوچک‌تر، توانایی بیشتری برای ایستادگی در برابر فشارهای مدیریت را دارند (باریزا، ۲۰۰۵).

حسابرسی جزئی لاینفک از فرآیند گزارشگری اطلاعات اقتصادی است که برای استفاده‌کنندگان امکان قضاوت و تصمیم‌گیری آگاهانه را فراهم می‌سازد. رشد فزاینده و پیچیدگی‌های جامعه نیز نیاز به حسابرسی را به‌عنوان بخشی از فرآیند گزارشگری گسترش می‌دهد. از دیدگاه عده‌ای از صاحب‌نظران نقش حسابرسی نظارت و کنترل است و خدمات مفیدی در جهت رفاه و آسایش عمومی به جامعه ارائه می‌دهد. به‌عبارت‌دیگر نظارت و حسابرسی بر کنترل و پاسخگویی در روابط انسان‌ها و به‌ویژه در فعالیت‌های اقتصادی مؤثر است. نیاز به اطمینان خاطر که از طریق نظارت و حسابرسی حاصل می‌شود در مواردی که مالکیت از مدیریت جداست بدیهی و آشکار می‌باشد. سرمایه‌گذاران، افراد و مؤسسات ذینفع به‌طور طبیعی خواهان آن هستند که بدانند منابع مالی آن‌ها توسط مدیریت چگونه به کار گرفته، مصرف و اداره شده و مسئولیت وی در مقابل این منابع چگونه است. در واقع مدیریت وظیفه مباشرت را بر عهده دارد و مسئولیت پاسخگویی وی در برابر مالکان به شکل ارائه اطلاعات مالی انجام می‌گیرد و حسابرسی با اعتبار دادن به گزارش‌های مذکور ابزاری قوی در زمینه انجام مسئولیت پاسخگویی مباشرین به حساب می‌آید. عقیده دارند که هدف حسابرسی اعتبار دهی به ادعاهای کسانی است که با استفاده از دارایی‌های دیگران سرمایه‌گذاری کرده و اطلاعاتی را برای ارائه به آن‌ها تهیه کرده‌اند (ماتز و شرف، ۱۹۶۱).

لحن گزارشگری براساس مقایسه تعداد واژه‌های مثبت در مقابل واژه‌های منفی موجود در گزارشگری مالی مشخص می‌شود و می‌تواند شاخصی برای تغییر سطح خوش بینی یا بدبینی افشای گزارش باشد. استفاده از لحن بدبینانه دلالت بر این موضوع دارد. مدیران با استفاده از لحن بدبینانه، اطلاعات مربوط تر و آینده‌نگرانه تری در خصوص آنچه در حال حاضر در گزارش‌های سالانه ارائه شده، افشا می‌کنند. لحن بدبینانه گزارشگری مالی از قابلیت اتکا برخوردار بوده است و بدون سوگیری خاصی بیان می‌شود زبان شناسان و پژوهش‌های زبان شناسی بیان می‌کنند که افزایش میزان صراحت در ارائه گزارش‌های توضیحی موجب افزایش عملکرد جلب توجه کنندگی و پردازش آنها می‌گردد. در ارتباط با تأثیر لحن مثبت/منفی، زبان در یادداشتهای توضیحی حسابداری بر رفتارهای کلی در بین پژوهشگران حسابداری قضاوتی سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان، توافق نسبتاً وجود دارد و به نظر میرسد که نتایج همهی پژوهش‌های انجام شده از این امر دفاع کرده‌اند.

هدف این پژوهش تبیین الگوی گزارش حسابرسی بر رفتار سرمایه‌گذار با تأکید بر سوگیری‌های رفتاری است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد که نوع گزارش حسابرسی بر رفتار منطقی تأثیر معناداری دارد. سوگیری شناختی نقش میانجی / تعدیلگر در تأثیرگذاری نوع گزارش حسابرسی در تصمیم‌گیری شهودی و رفتار واکنشی دارد. متغیر کنترلی اطمینان

پذیری بر رفتار توده وار، تصمیم‌گیری شهودی و رفتار واکنشی تأثیر معناداری دارد. همچنین متغیر کنترلی اصول گزارشگری مالی بر رفتار منطقی و رفتار توده وار تأثیر معناداری دارد. یافته‌های حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش مطابق با تئوری پردازش دوگانگی اطلاعات اپستین (۱۹۹۶) مبتنی بر سیستم تحلیلی است که در قضاوت و تصمیم‌گیری تحت تأثیر عواطف و احساسات نمی‌باشد و منطق و استدلال نقش اصلی را در قضاوت و تصمیم‌گیری اشخاص ایفا می‌کند و مبتنی بر علم محاسباتی فرد در قضاوت و تصمیم‌گیری است. یافته‌های حاصل از پژوهش مطابق با یافته‌های هنری و پیت چهوا (۲۰۱۸) است.

در راستای نتایج حاصله می‌توان بیان کرد که سرمایه‌گذاران در اتخاذ تصمیم‌های سرمایه‌گذاری خود به دور از احساسات عمل کرده و منطق و عقلانیت را سرلوحه خود قرار می‌دهند. در راستای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود که پیامدهای رفتارهای عقلانی و منطقی سرمایه‌گذاران را در بازار سرمایه مورد بررسی و مطالعه قرار دهند.

منابع

- آزاد، عبدالله؛ کاظمی، محبوبه (۱۳۹۲). رابطه بین بندهای پس از اظهارنظر در گزارش حسابرس و تجدید آرایه صورت‌های مالی، یازدهمین همایش ملی حسابداری، دانشگاه فردوسی مشهد.
- افخمی، محمد؛ فاضلی، نقی (در انتظار چاپ). تأثیر افشای مسایل عمده حسابرسی در گزارش حسابرس مستقل بر حق‌الزحمه حسابرسی و تأخیر در صدور گزارش حسابرس، پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، در انتظار چاپ.
- انصافی، زهرا (۱۳۸۴). تأثیر توانایی مدیریت بر حق‌الزحمه حسابرسی و گزارش حسابرس، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد.
- پوربهرامی، بابک (۱۴۰۲). تأثیر هوش میان فردی حسابرسان بر کیفیت حسابرسی با نقش میانجی رفتار کارآفرینانه، پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، سال ۴، شماره ۱۳، ص: ۱۵۵-۱۴۰.
- تجویدی، الناز (۱۳۸۸). شفافیت و کارآیی در بازار سرمایه، نشریه حسابدار رسمی، شماره ۱۹۶، ص: ۴۳-۳۴.
- حاجیها، زهره؛ ابراهیمی، محمدرضا (۱۳۹۵). بهبود در اظهارنظر حسابرس و اثرات آن بر تغییرات قیمت و حجم معاملات سهام، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۸، شماره ۳۰، ص: ۸۱-۶۱.
- حقیقت، حمید؛ علوی، سید مصطفی (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین شفافیت سود و بازده غیرعادی سهام، پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۵، شماره ۱، ص: ۱۲-۱.
- طالب نیا، قدرت اله؛ کیلی فرد، حمیدرضا؛ عرب مازار، علی اکبر؛ صمدی لرگانی، محمود (۱۳۹۰). بررسی تأثیر گزارشگری مالیاتی بر شفافیت گزارشگری مالی در ایران، فصلنامه حسابداری مالی، دوره ۳، شماره ۹، ص: ۸۳-۶۷.
- عظیمی، مجید؛ فروزنده، جواد (۱۳۸۹). بررسی اثر گزارش مشروط حسابرسی بر تصمیم‌گیری

استفاده کنندگان صورت‌های مالی، دانش و پژوهش اجتماعی، شماره ۲۱، ص ص: ۳۳ - ۱۸.
میرباقری، سید آمین؛ خردیار، سینا؛ ملکی، مجتبی (۱۴۰۲). بهبود کیفیت خدمات حسابرسی بر اساس نگرش حسابرسان مستقل از مسئولیت‌پذیری اجتماعی، پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، سال ۴، شماره ۱۳، ص ص: ۵۶ - ۳۴.

یوسفی اصل، فرزانه؛ ملانظری، مهناز؛ سلیمانی امیری، غلام رضا (۱۳۹۳). تبیین مدل شفافیت گزارشگری مالی، پژوهش‌های تجربی حسابداری، دوره ۴، شماره ۴، ص ص: ۳۸ - ۱.

Al-Thuneibat, A. A., Khamees, B. A., & Al-Fayoumi, N. A. (2008). The effect of qualified auditors' opinions on share prices: evidence from Jordan. *Managerial Auditing Journal*, 23(1), 84-101.

Afkhami, M; Fazli, N (In Press). The effect of the disclosure of major audit issues in the independent auditor's report on the audit fee and the delay in issuing the auditor's report, professional audit research, pending publication. (In Persian)

Azad, A., Kazemi, M. (2012). The relationship between the clauses after commenting in the auditor's report and re-presentation of financial statements, 11th National Accounting Conference, Ferdowsi University of Mashhad. (In Persian)

Azimi, M; Forouzandeh, J (2009). Investigating the effect of conditional audit report on the decision making of users of financial statements, *Knowledge and Social Research*, 21, 18-33. (In Persian)

Ball, R., & Brown, P. (1968). An empirical evaluation of accounting income numbers. *Journal of accounting research*, 159-178.

Bakar, N. B. A., Rahman, A. R. A., & Rashid, H. M. A. (2005). Factors influencing auditor independence: Malaysian loan officers' perceptions. *Managerial Auditing Journal*, 20(8), 804-822.

Beaver, W. (1968). The Information Content of Annual Earnings Announcements. *Journal of Accounting Research Supplement*. 6, pp. 67-92.

De Carvalho, P. V., Ferrão, J., Alves, J. S., & Sarmento, M. (2023). The informational value contained in the different types of auditor's opinions: Evidence from Portugal. *Cogent Economics & Finance*, 11(1), 2162688.

DeAngelo, L. E. (1981). Auditor size and audit quality. *Journal of accounting and economics*, 3(3), 183-199.

Fama, E. F. (1970). Efficient capital markets: A review of theory and empirical work. *The journal of Finance*, 25(2), 383-417.

Hajiha, Z; Ebrahimi, Mohammad Reza (2015). Improvement in the auditor's opinion and its effects on changes in the price and volume of stock transactions, financial accounting and auditing research, 8(30), 61-81. (In Persian)

Haghighat, H; Alavi, S. M (2012). Investigating the relationship between profit transparency and abnormal stock returns, *Financial Accounting Research*, 5(1), 1-12. (In Persian)

Insafi, Z. (2004). The effect of management ability on audit fee and auditor's report, Master's thesis, Ferdowsi University of Mashhad. (In Persian)

Lin, J; Tang, Q; Xiao, J. (2003). An Experimental Study of Users Responses to Qualified Audit Reports in China. *Journal of International Accounting & Taxation*, 12 (1), 1-22.

Mautz, R. K., & Sharaf, H. A. (1961). *The philosophy of auditing*. (No Title).

Mir Bagheri, S.A; Khurdiar, S; Maleki, M (2022). Improving the quality of audit services

based on the attitude of independent auditors towards social responsibility, *Professional Audit Research*, 4 (13), 34-56. (In Persian)

Myers, J. N; Myers, L. A; Omer, C. T. (2003). Exploring the Term of the Auditor-client relationship and the quality of Earnings: A case for Mandatory Auditor rotation? *The Accounting Review*, 78 (3), 779-799.

O'Reilly, D. M. (2009). Do investors perceive the going-concern opinion as useful for pricing stocks?. *Managerial Auditing Journal*, 25(1), 4-16.

Pei, D., & Hamill, P. A. (2013). Do modified audit opinions for Shanghai listed firms convey heterogeneous information?. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 22(1), 1-11.

Pourbahrami, B (1402). The effect of auditors' interpersonal intelligence on audit quality with the mediating role of entrepreneurial behavior, *Professional Audit Research*, 4 (13), 155-140. (In Persian)

Tajveidi, Elnaz (2008). Transparency and efficiency in the capital market, *CPA Journal*, 196, 43-34. (In Persian)

Talibnia, Gh; Vakili Fard, H; Arab Mazar, A.A; Samadi Largani, M (2010). Investigating the impact of tax reporting on the transparency of financial reporting in Iran, *Financial Accounting Quarterly*, Volume 3, Number 9, pp. 67-83. (In Persian)

Tantawy, S. M., & Moussa, T. (2023). The effect of political connections on firms' auditor choice decisions and audit opinions: evidence from Egypt. *Asian Review of Accounting*, (ahead-of-print).

Tahinakis, P., & Samarinas, M. (2016). The incremental information content of audit opinion. *Journal of Applied Accounting Research*, 17(2), 139-169.

Walker, M. (2003). Principal/agency theory when some agents are trustworthy. *Accounting and Finance Working Paper*, Manchester: Manchester Business School, Manchester University.

Yousefi Asl, F; Molanazari, M; Soleimani Amiri, Gh.R. (2014). Explaining the transparency model of financial reporting, *Experimental Accounting Research*, 4 (4), 1-38. (In Persian)

Yulianti, Y., Zarkasyi, M. W., Suharman, H., & Soemantri, R. (2023). Effects of professional commitment, commitment to ethics, internal locus of control and emotional intelligence on the ability to detect fraud through reduced audit quality behaviors. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*.

COPYRIGHTS

This is an open access article under the CC-BY 4.0 license.

